

TREKTELLEN IN DE KEMPEN 1996.

PEER BUSINK.

Tussen augustus en november trekt bijna het hele bestand van de meeste Noord- en Oosteuropese broedvogels weg uit hun broedgebied. Een gedeelte hiervan trekt over Nederland. Een veel kleiner deel hiervan trekt over de Kempen.

Op zes verschillende momenten binnen die tijdspanne van vier maanden hebben VWG-ers structureel naar die vogeltrek gekeken. Omgerekend is dat 0,5%. Dus terecht een momentopname. In die tijd van vier maanden waarin de herfsttrek zich hoofdzakelijk afspeelt zijn er altijd enkele topdagen. Vorig jaar vielen zulke topdagen op 26 en 28 september en op 12, 23 en 24 oktober. Ook vorig jaar vielen onze tweewekelijkse trektel-zaterdag-ochtenden helaas niet op zo'n dag. Sterker nog, het waren alle matige trekdagen. Desondanks waren we toch weer getuige van de doortocht van honder-

den vogels en zo hier en daar een leuke soort. Niet alleen een leuke soort doet de tellers echter opleven, maar ook een groep overkomende Vlaamse gaaien, of een front Houtduiven, of stipjes die Roeken blijken te zijn, doet een trekvogelaarshart sneller slaan. De krenten in de pap. En je deelt dit met anderen, want je zit op Strabrecht niet alleen. Soms waren we met z'n tienen!

De gegevens van elke trekteldag staan in tabel 1. (De getallen tussen haakjes stellen het aantal geziene groepen voor.)

De VWG-ers die op de Strabrecht geteld hebben zijn: Harrie Biemans, Peer Busink, Ton Geerts, Piet van Happen, Hans Hermans, Ben Jacobs, (Jan-Erik Kikkert), Henk Munsters, Guus Nas, Esther Polak, Martin Rouppe van der Voort, Nellie Struik, Willem Veenhuizen en Gerrit Vink.

De weersomstandigheden:

Datum:	Zicht:	Bewolking:	Neerslag:	Wind:	Temp.:
7 sep	begin grondmist	0%	geen	N-2	17
21 sep	heiig	100%	na 10.00 uur regen	O-4	10
5 okt	heiig	75%	tot 9.00 motregen	ZW-3	10
19 okt	heiig	80%	tot 10.00 motregen	W-4	10
2 nov	goed	100%	af en toe motregen	ZW-5	12
16 nov	heiig	100%	geen	ZW-2	10

Tabel 1: Getelde aantallen overtrekkende vogels op de Strabrechtse Heide.

Datum:	7 sep	21 sep	5 okt	19 okt	2 nov	16 nov	Totaal
Aalscholver		38 (2)	9 (1)	34 (3)		6 (1)	87 (7)
Blauwe Reiger	1 (1)	2 (1)					3 (2)
Nijlgans						6 (1)	6 (1)
Gans spec						5 (2)	5 (2)
Wilde Eend	16 (1)						16 (1)
Bruine Kiekendief	1 (1)						1 (1)
Blauwe Kiekendief						1 (1)	1 (1)
Sperwer	10 (8)	2 (2)	3 (2)	1 (1)	1 (1)		17 (14)
Buizerd	3 (2)			1 (1)		1 (1)	5 (4)
Visarend		1 (1)					1 (1)
Torenvalk	6 (5)		2 (2)	2 (2)		1 (1)	11 (10)
Bontbekplevier		1 (1)					1 (1)
Kievit	3 (1)		10 (1)			1 (1)	14 (3)

Watersnip		1 (1)					1 (1)
Witgatje	3 (1)						3 (1)
Kokmeeuw	9 (1)	2 (1)					11 (2)
Zilvermeeuw						13 (1)	13 (1)
Holenduif	2 (1)	1 (1)			1 (1)	4 (2)	8 (5)
Houtduif			17 (5)	361 (18)		247 (10)	625 (33)
Koekoek	1 (1)						1 (1)
Gierzwaluw	4 (1)						4 (1)
Groene Specht	2 (2)						2 (2)
Zwarte Specht	2 (2)						2 (2)
Boomleeuwerik		3 (3)	2 (2)				5 (5)
Veldleeuwerik			49 (14)	52 (16)	67 (11)		168 (41)
Boerenzwaluw	462 (15)	19 (3)	7 (1)				488 (19)
Huiszwaluw	2 (1)						2 (1)
Duinpieper		1 (1)	1 (1)				2 (2)
Boompieper	6 (6)	2 (2)	2 (2)				10 (10)
Graspieper	4 (1)	24 (11)	722 (100)	61 (19)	11 (3)	9 (2)	831 (136)
Gele Kwikstaart	28 (8)						28 (8)
Grote Gele Kwikstaart		1 (1)					1 (1)
Witte Kwikstaart	43 (11)	11 (3)	121 (36)	2 (1)			177 (51)
Paapje	1 (1)						1 (1)
Roodborsttapuit	1 (1)		4 (4)				5 (5)
Tapuit	1 (1)						1 (1)
Merel					1 (1)	1 (1)	2 (2)
Kramsvogel				8 (2)	382 (12)	83 (6)	473 (20)
Zanglijster			3 (2)	77 (22)			80 (24)
Koperwiek				102 (13)	19 (3)	7 (1)	128 (17)
Grote Lijster	12 (1)	1 (1)	14 (5)	14 (8)		1 (1)	42 (16)
Tjiftaf			1 (1)				1 (1)
Zwarte mees	3 (1)				8 (1)		11 (2)
Pimpelmees				6 (1)	5 (2)		11 (3)
Vlaamse Gaai		8 (1)	43 (14)	4 (2)			55 (17)
Kauw	24 (1)	2 (1)				1 (1)	27 (3)
Rock				37 (2)		3 (2)	40 (4)
Spreeuw	352 (5)	857 (25)	151 (16)	47 (4)		400 (97)	1807 (147)
Ringmus	11 (2)		97 (5)	28 (6)	15 (1)	1 (1)	152 (15)
Vink		17 (4)	654 (68)	307 (34)	87 (9)	5 (4)	1070 (119)
Keep			14 (9)	17 (12)	7 (3)		38 (24)
Europese Kanarie				2 (1)			2 (1)
Groenling			23 (5)	2 (1)	2 (1)		27 (7)
Putter					45 (1)		45 (1)
Sijs		7 (1)	26 (6)	43 (3)		32 (3)	108 (13)
Kneu	2 (1)	1 (1)	174 (15)	51 (12)	5 (2)		233 (31)
Frater			1 (1)				1 (1)
Barmsijs						3 (1)	3 (1)
Appelvink						1 (1)	1 (1)
IJsgors			1 (1)		2 (1)		3 (2)
Geelgors			6 (6)	4 (3)	4 (4)	1 (1)	15 (14)
Ortolaan	1 (1)						1 (1)
Rietgors	3 (2)	1 (1)	3 (3)	14 (11)	4 (4)	28 (5)	53 (26)

Om vergelijkingsmateriaal te hebben heb ik aan verschillende mensen buiten de Vogelwerkgroep, gevraagd om simultaan te tellen. Van buiten de VWG zijn te weinig simultane gegevens binnengekomen om ze te verwerken.

John Vereijken, Willem Veenhuizen en Henk Munsters hebben resultaten opgestuurd. Zelf heb ik ook enkele dagen buiten de vastgestelde zaterdagen gegevens verzameld.

Ook had ik gevraagd om trekgegevens van buiten de vastgestelde data door te geven en in decades (periodes van 10 dagen) te rangschikken.

In december kreeg ik van John een dictaat van meer dan 50 blz. In dit dictaat staan de resultaten van 40! trekteldagen tussen 18 augustus en 16 november van de telpost in Aarle Rixtel. Op de meeste trekteldagen is ook Marc Verbeeten aanwezig geweest.

Het is te omslachtig om heel dit rapport te bespreken en te vergelijken met onze (in vergelijking schaarse) trektellingen.

John en Marc hadden hun waarnemingen netjes per decade genoteerd. Het was daarom niet te ingewikkeld om hier iets mee te doen (zie tabel 2). Wanneer we de VWG-resultaten en die van Willem, Henk en mij hierbij sommeren, dan krijgt men een idee van de aantallen die overgekomen zijn. Bij veel soorten wordt een "optimum-decade" van de doortrekintensiteit zichtbaar. Deze getallen zijn in de tabel dik gedrukt. Je moet wel rekening houden met het feit dat de trekteldagen binnen de decades vaak verschillend zijn.

Ik heb ook gekeken naar de groeps-groottes. Om dit voor alle decades uit te rekenen is monnikenwerk en minder interessant. Ik heb dit daarom alleen gedaan voor de "optimum-decade". Deze getallen staan in de rechter kolom (Gem.). De sologangers komen er meteen uit. Daartegenover is bijvoorbeeld goed te zien dat de invasie van Houtduiven een massaal gebeuren was (is). De groepen Grote lijsters zijn kleiner dan je verwachten zou. En zo zijn er nog meer zaken die in deze tabel opval-

len. Voor veel soorten zijn echter de aantallen te klein om op deze manier de gemiddelde groeps-grootte te berekenen (aangegeven door een "-" in de Gem. kolom). Weer andere soorten blijken hun trekintensiteit te verdelen over enkele decades.

Ik pretendeer niet dat de hierboven omschreven methode de juiste is. Door allerlei factoren is de bekende korrel zout hier natuurlijk van grote afmetingen. Het is een deel van de waarheid. Maar toch.... het geeft een bepaalde indicatie en dat is toch iets. Tenslotte is het een gemiddelde dat over 54 trekteldagdelen berekend is.

Verreweg de meeste gegevens van deze tabel komen van de trekpost Aarle Rixtel. Wanneer je echter vanuit deze trektelpost de lijn Zuidwest volgt, dan kom je midden in de Kempen. Daarom is het mijns inziens "verantwoord" dat deze gegevens op één hoop gegooid zijn.

In tabel 2 zijn de soorten gerangschikt op volgorde van het totaal aantal geziene exemplaren.

En.... hoe meer je in de gelegenheid bent om naar vogeltrek te kijken, des te groter is de kans dat je ook meer bijzondere soorten ziet. En wanneer er vogelaars bij zijn die ook nog eens goed zijn in het herkennen van de trekroepjes, dan blijken er meer bijzondere soorten over te komen dan de gemiddelde vogelaar voor mogelijk houdt. En dat ook in Oostbrabant!

Tijdsindeling decades:

I	11 t/m 20 aug	2 teldagen
II	21 t/m 31 aug	5 teldagen
III	1 t/m 10 sep	6 teldagen
IV	11 t/m 20 sep	3 teldagen
V	21 t/m 30 sep	6 teldagen
VI	1 t/m 10 okt	5 teldagen
VII	11 t/m 20 okt	8 teldagen
VIII	21 t/m 31 okt	8 teldagen
IX	1 t/m 10 nov	5 teldagen
X	11 t/m 20 nov	6 teldagen
Totaal		54 teldagen

Tabel 2: Getelde aantallen per decade, Aarle Rixtel plus de Kempen.

Decade:	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Totaal	Gem
Houtduif					4	354	1440	66698	692	908	70096	250
Veldleeuwerik				1	17	348	8800	2990	575	435	13166	16
Vink				1	516	2323	4413	1902	504	115	9774	8
Spreeuw			45	4	1331	813	723	2044	101	447	5508	21
Kievit	229	56	64	7	73	194	416	2637	470	613	4759	32
Graspieper			4	1	557	1427	898	379	55	13	3334	5
Koperwiek					1	343	955	1101	218	133	2751	7
Boerenzwaluw	36	222	782	134	1305	133	2				2614	9
Ringmus			24	6	41	472	1339	473	107	12	2474	9
Kramsvogel								1105	759	367	2231	17
Aalscholver	12	12	30		128	237	798	327	99	60	1703	23
Kneu			15	3	123	431	371	582	60	3	1588	9
Roek							15	1476		65	1556	9
Keep					18	45	567	302	202	5	1139	5
Witte Kwikstaart		3	88	5	123	300	309	77	15	9	929	2
Kokmeeuw			9	18	2	19	16	147	13	530	754	12
Vlaamse Gaai			2	36	377	192	90	29	5		731	4
Kauw				5		121	103	454		24	707	12
Sijs					120	85	143	104	26	148	626	19
Rietgors				1	21	47	209	215	24	51	568	1
Buizerd		8	12		10	18	116	342	2	48	556	2
Zanglijster					21	70	279	149			519	2
Gele Kwikstaart	22	74	177	21	19	5					318	2
Kolgans					3					298	301	13
Putter	2	1	3		3	35	43	69	50	56	262	2
Grauwe gans			5		8			27	50	137	227	-
Heggenus			5	4	27	46	86	55	2	2	227	1
Boomleeuwerik					3	44	123	43		5	218	3
Zwarte mees			3	23	77	51	35		8		197	6
Sperwer		4	18	2	6	13	25	107	6	13	194	1
Gierzwaluw	29	89	70		1						189	-
Groenling	9	3			20	46	45	18	14	12	167	3
Pimpelmees			5	13	42	9	33	48	5		155	4
Koolmees			19	6	25	31	31	15	16	1	144	3
Holenduif						55	17	43	11	17	143	4
Wilde eend			16				19	45	27	34	141	-
Zilvermeeuw		1		39	6	16	22	12	7	26	129	-
Grote lijster					17	22	35	42	6	7	129	2
Boompieper	4	19	40	12	23	5					103	1
Nijlgans		2	7		7	10	20	15		23	84	-
Merel					26	31	11	2	1	5	76	1
Watersnip	1	11	20	3	3	1	13	7	2	4	65	3
Geelgors					2	11	13	15	21	1	63	1
Grote gele kwikstaart				8	13	5	18	10	3	4	61	1
Turkse tortel	4	6	5	1	14	13	4	1	2	6	56	-
Kleine mantelmeeuw		33	17				6				56	-
Staartmees					15		24		12		51	-
Rietgans								6		34	40	-
Frater						1	1	2	5	28	37	-
Grote bonte specht		1	3	2	6	6	6	1	1	3	29	1
Huiszwaluw		2	2		23						27	-

Kruisbek						10	14	1			25	6
Blauwe kiekendief							4	9	2	8	23	1
Appelvink	1					6	8	1		2	18	-
Blauwe reiger		3	4		7	1				2	17	-
Duinpieper	1	8	1	5	1	1					17	1
Stormmeeuw			7							8	15	-
Goudplevier				1	10	1				2	14	-
Torenvalk	1	2				4	2	3		1	13	1
Bruine kiekendief	1	6				1		2			10	1
Wespendief	2	7									9	1
Europese kanarie						3	2	4			9	-
Barmsijs	1									7	8	-
Kleine zwaan										8	8	-
Zwarte kraai							7				7	-
Knobbelzwaan			1			4	2				7	-
Oeverzwaluw		5	1		1						7	-
Rode wouw							2	3			5	1
Roodborsttapuit						4					4	-
Watersnip					1	3					4	-
Gans spec.										4	4	-
Havik				2				1		1	4	1
Smelleken							4				4	1
Waterpieper							3	1			4	-
Boomvalk			1		1		1				3	1
Grote pieper							2	1			3	1
Tijftjaf			1	1		1					3	-
Zwarte specht			1		1					1	3	-
IJsgors						1			2		3	-
Groenpootruiter			1		1						2	-
Buidelmee				2							2	-
Slechtvalk								2			2	-
Kleine plevier			2								2	-
Groene Specht			2								2	1
Visarend					1			1			2	-
Bontbekplevier					1			1			2	-
Ooievaar	1										1	-
Scholekster	1										1	-
Roodkeelpieper			1								1	-
Koekoek			1								1	1
Dwerggors			1								1	-
Ortolaan			1								1	-
Bergeend			1								1	-
Grote mantelmeeuw						1					1	-
Boomkruiper						1					1	-
Sneeuwgors							1				1	-
Zwarte ruiter							1				1	-
Bastaard arend								1			1	-
Kraanvogel								1			1	-
Goudhaantje								1			1	-
Strandleeuwerik								1			1	-
Kleine bonte specht										1	1	1

